

RUSSISCH
VOOR
BEGINNERS

Leesexemplaar

DOMINIQUE
BIEBAU

Russisch
voor
beginners

MISDAADROMAN

P E L C K M A N S

Voor 6HUMB

Eerste druk: augustus 2019

Zesde druk: oktober 2024

© 2024, Dominique Biebau en Pelckmans Uitgevers nv

pelckmans.be

Brasschaatsteenweg 308, 2920 Kalmthout, België

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, op welke wijze ook, zonder de uitdrukkelijke voorafgaande en schriftelijke toestemming van de uitgever, behalve in geval van wettelijke uitzondering. Informatie over kopieerrechten en de wetgeving met betrekking tot de reproductie vindt u op www.reprobel.be.

All rights reserved. No part of this book may be reproduced, stored or made public by any means whatsoever, whether electronic or mechanical, without prior permission in writing from the publisher.

Omslagillustratie: Ron van Roon

Vormgeving binnenwerk: theSWitch

Foto auteur: Anke Jacobs

D/2024/0055/525

ISBN 978 94 6001 776 6

NUR 330

THEMA FFC, FH

Ook verkrijgbaar als:

E-book: ISBN 978 94 6001 777 3

pelckmans.be

facebook.com/pelckmans.be

x.com/Pelckmans_be

instagram.com/pelckmans.be

‘Desperate and cornered like a rat
Things are getting ugly really fast’

(Fred Army – *Sick of it all*)

Noot: Ik heb ervoor gekozen om, in bijna alle gevallen, Russische woorden naar het Latijnse alfabet om te zetten, rekening houdend met de uitspraak. Deze transcriptie kan afwijken van de officiële schrijfwijze.

1992 - Saartje

Iemand is iets vergeten.

Ze is amper zes maanden, ze kent haar eigen naam nog niet, maar ze voelt het als een stuk ijzerdraad dat in haar vel prikt. Er klopt iets niet.

Iemand is iets vergeten, slechts één ding uit een lijst van wel dertig die op een dag gedaan moesten worden, en haar wereld, klein en onopgemerkt, dooft uit als een dunne verjaardagskaars.

Het autozitje zit als een schelp om haar heen. Het beschermt haar niet. Niet hiertegen. Ze voelt de hitte toenemen. Ze slaat naar de zon met kleine vuisten, maar die slaat terug met harde stralen. Ze weent. Het geluid, eerst luid en dierlijk, daarna dof als pantoffels op een houten vloer, wordt zwakker tot het uitdooft in het witte, zuiverende licht.

Buiten rijdt en holt de wereld voorbij. Ze probeert te kijken, rekt haar nekje, om te zien waar de geluiden vandaan komen, geluiden zijn immers goed, altijd de voorbode van handen die strelen, dingen goedsteken, tranen wegvegen, de geur van mama. De gordels trekken haar schouderjes naar beneden. Ze zit vast. Vast in het veiligste kinderzitje dat de winkel te bieden had.

Ze kent het woord 'ironie' nog niet, een van de vele dingen die ze nooit zal leren. Niet de hoofdsteden van Europa, niet hoe je vlechtjes maakt, of bellen blaast in lauw sop, niet hoe je ladders uit nylonkousen haalt. Ze zal niet ouder worden dan een cijfer na een nul. De lucht schroeit. Haar keel

voelt als droge as. Het leven lekt weg als uit een kapotte luchtmatras. Haar hart slaat een korte dodenmars. Ze valt, als in een bad vol zwarte zijde.

Later zullen er teddyberen zijn. Bloemen. Kaartjes en kaarsjes. Nu niet.

1998 - Diederik

Iedereen komt ooit zijn Laatste Grot tegen. Dat weet elke speleoloog. Je bent een stelsel aan het verkennen en plots gebeurt het. Zonder enige waarschuwing of voortekenen. De duisternis, die daarnet nog iets vertrouwds had, zelfs iets beschermends, staart je met duizend ogen aan. Wachtend en loerend. Je wordt bang. Je beseft plotseling welke enorme massa's aarde en steen je omringen. Hoe weinig er nodig is om het fragiele evenwicht tussen de aardlagen te verstoren, om van deze plek je stenen graf te maken. Je loopt zo hard je kunt. Je probeert niet te schreeuwen. Je komt nooit meer terug.

Het is enkele van mijn vrienden overkomen. 's Ochtends doken ze als onverschrokken, gehelmde helden een grot in en 's avonds waren ze een bibberend wrak, een veiligheidsdeken over hun schokkende schouders geslagen. Misschien is dit mijn Laatste Grot.

2010 - Maarten

Vast.

Een van de chirurgen draagt een hemd met korte mouwen. Ik haat hem. Er is iets verschrikkelijk verkeerd in deze wereld als dokters in korte mouwen hun diagnoses stellen. Geneeskunde, echte geneeskunde, vereist lange mouwen. Het gaat tenslotte om iets ernstigs. Het gaat tenslotte om leven en dood. *Mijn* leven en dood.

Ze praten over mij. De hoofdarts noemt een percentage. Het getal is veel te laag.

Ik mis de regen. Nooit gedacht dat ik dat ooit zou zeggen. Regen hoorde vroeger gewoon bij de kleine ongemakken van het leven, zoals ingescheurde nagels of geplastificeerde kaartjes die ze tussen je autoruit schuiven. Maar nu... Ik had beter moeten kijken, de druppels op mijn armen moeten laten vallen, de geur moeten opsnuiven, die laatste keer toen ik buiten was. Nu is alles droog. Volgens het weerbericht wordt er een record gebroken. Alweer. Straks valt de wereld in poeder uiteen. Aarde. Planten. Mensen. Nog even en de wind veegt alles in een felle stoot op, verspreidt ieders leven over een droge wereld.

Gelukkig is zij er. Straks, als iedereen weg is en de kamer in duisternis vervalt, komt ze langs. De vrouw die op Lore lijkt.

Ik weet niet of ze echt is of dat ik me haar gewoon inbeeld. Meestal staat ze met haar rug naar me toe gekeerd. Dat helpt ook niet echt. Ik weet wat ze van plan is. We hebben lang genoeg dezelfde gedachten gehad om te weten wat de ander denkt. Soms legt ze haar handen op mijn baxter, knijpt erin als in een overrijpe peer. Ook zij noemt een cijfer.

Ik schrijf dit boek in mijn hoofd, een opsomming van de feiten zoals ik ze me herinner. Iets anders heb ik toch niet te doen. Bewegen kan ik niet. Mijn stembanden blijven stil. Dus praat ik in mezelf, *tegen* mezelf. Ik ben mijn eigen hoofdpersonage.

Ik vind het moeilijk mezelf voor te stellen, zoals dat aan het begin van een boek de gewoonte is. Ik heb nooit begrepen hoe mensen zichzelf in enkele woorden weten te omschrijven als 'een veertigjarige elektricien met zin voor humor die van kinderen houdt'. Misschien komt het omdat ik niet echt een vak heb, een passie. Ook fysiek is het moeilijk om iets zinnigs over mezelf te zeggen. Ik ben groot, maar voel me paradoxaal genoeg kleiner dan gemiddeld. Tot mijn achttiende klopte dat ook. Ik was mijn hele middelbaar de kleinste van de klas. Pas rond mijn eindexamens kreeg ik de gestalte die ik nu heb. Een meter negentig. 'Een laatgroeiër,' noemde mijn moeder me. 'Je bent precies de bange leeuw uit *De Tovenaar van Oz*,' formuleerde een vriendin het ooit. 'Bang voor zijn eigen kracht.' Zelf is ze al lang vertrokken maar haar uitspraak zindert nog na.

Zelfs mijn haarkleur verandert door het jaar heen. In de zomer is het blond, gebleekt door de zon, maar 's winters zijn mijn haren eerder bruin. Ik weet nooit of ik gechoqueerd dien te reageren op blondjesmoppen of niet. Heel verwarrend allemaal. Ik heb ook geen puisten of andere opvallende kenmerken. Ik kan iedereen zijn.

Het doet er ook allemaal zo weinig toe.

Op zeven jaar tijd worden alle cellen van het menselijk lichaam vernieuwd. Elke zeven jaar worden we opnieuw geboren. Dit verhaal gaat over mensen die als dusdanig niet meer bestaan. De hersenen die de misdaad beraamden, de spieren die hem uitvoerden, de cellen en weefsels... allemaal zijn ze al lang verdwenen.

Dit is een bekentenis. Niet over wat ik heb gedaan, maar over wat ik heb nagelaten te doen.

1998 - Maarten

Lang geleden. Een tijd waarin auto's nog hoeken hadden en oranje nog een volwaardige modekleur was. Mijn DNA was nog vrij intact, mijn telomeren een stuk langer dan nu. Ik studeerde iets zonder toekomst of praktisch nut en leefde van het geld dat mijn ouders me in bruine enveloppes toeschoven. Mijn vooruitzichten waren goed. Wat mijn academische resultaten ook waren, ik kon aan de slag in het transportbedrijf van mijn pa. Van Engelen Spedition. Rode opleggers met witte letters. Wie erachter heeft gestaan in de file, ergerde zich aan het feit dat ze zo groot zijn.

Als kind van zelfstandigen kun je twee kanten op. Ofwel ga je de strijd aan en probeer je beter te doen, als een 'middenklasse-Oedipus'.

Ofwel berust je en laat je je meedrijven op het kanaal dat je ouders hebben uitgegraven. Ik ging voluit voor de tweede optie. Ik miste de ambitie om uit te blinken en kreeg zo al gauw een job op de expeditieafdeling van het familiebedrijf. Het bedrijf interesseerde me geen moer.

De wonderen van de menselijke taal. Zelfs het woord 'expeditie', ruikend naar Eldorado en conquistadores, is banaal geworden tussen de kaken van deze grijze eeuw. Daarover ga ik het echter niet hebben.

We stuurden vrachtwagens vol bladgroenten en runderkarkassen tot over de Oeral en terug. Op de een of andere manier leverde dat geld op. Als zoon van de baas leidde ik het leven van een jonge aristocraat. Ik las de krant, verlegde mapjes en gaf de kantoorcactussen water. Zo had ik makkelijk honderd kunnen worden. Ik had alleen nog een vriendin nodig om het plaatje te complementeren, maar dat zou slechts een kwestie van tijd zijn.

Het mocht niet zijn. Op een familiefeest, tussen de opgewarmde bladerdeegbakjes en de onontkoombare meloen met parmaham, riep mijn vader me bij zich.

‘Je gaat kwaad op me zijn, als ik dit vertel,’ zei hij. Hij had gelijk. Ik was kwaad. Hij ging het bedrijf verkopen. Hij beweerde geen keus te hebben. De concurrentie was te sterk geworden. Het was uitverkopen of vermorzeld worden.

‘En ik dan?’ vroeg ik.

‘Je mag blijven,’ zei vader, zijn vingers om een glas punch geklemd. ‘Dat heb ik kunnen verkrijgen. Maar je moet werken.’

‘Dat doe ik toch?’

Vader schudde zijn hoofd, langzaam als de slinger van een grootvaderklok. ‘Ik ben niet blind,’ zei hij. ‘Vier dossiers heb je afgewerkt in de twee jaar dat je daar zit. Vier. Waarvan er twee helemaal opnieuw moesten worden gedaan.’

Ik was verrast. Ik had nooit verwacht dat hij me van zo dichtbij volgde. Toch was ik ook gecharmeerd, aangezien wederzijdse onverschilligheid lange tijd de essentie van onze familieband had gevormd.

Ik wilde me verdedigen maar vond geen argumenten. Gelukkig onderbrak de oude me.

‘Ze wilden je eerst niet hebben, maar ik heb mijn best gedaan voor je. Je wordt de nieuwe verantwoordelijke voor ons Russisch zusterkantoor.’

‘We hebben geen Russisch zusterkantoor.’

‘Nog niet. Maar dat weten de overnemers niet. Trouwens... Je kunt toch Russisch? Je hebt talen gestudeerd.’

‘*Germaanse* talen, pa. Nederlands en Engels. Ik kan geen woord Russisch.’

Mijn vader liet zich slechts kort uit het lood slaan. Hij zette zijn glas aan zijn lippen, veegde zijn mond af aan de mouw van zijn blazer. ‘Tja,’ zei hij. ‘Dan zal je het snel moeten leren. Ik heb gezegd dat je vlot Russisch kunt.’

‘De Russen hebben zelfs een ander alfabet.’

‘Dan zal je het zeker niet verwarren met je andere talen.’

‘Maar...’

‘Het is dat of niets.’ Hij draaide zich om en stapte door de deur de warmte van de woonkamer in. Het vaderlijke verdict was onherroepelijk. Ik moest Russisch leren.

* * *

Misschien had mijn vader haar gebriefd of misschien lag het aan haar feilloze intuïtie, maar de volgende maandag legde Linda van Administratie een felgeel brochuurtje op mijn bureaublad. Ik had ooit een oogje gehad op Linda met haar spannende topjes en leggings, tot ze wat begonnen was met Mark van ICT. Ik begreep haar wel. Computers waren tenslotte de toekomst. Zonen van uitgerangeerde transporteurs waren dat minder. Dat belette me niet om Mark sindsdien een kwal te vinden. Nu en dan liet ik opzettelijk mijn com-

puter crashen om hem extra werk te geven. Dan had hij minder tijd om met Linda bezig te zijn. Wie weet leidde dat tot een relatiebreuk. Ik leefde op hoop.

‘Adler-instituut’ stond er op de voorkant van het foldertje gedrukt. ‘Wij beloven u snel resultaat.’

‘Dankzij het Adler-instituut kan ik mijn schoonfamilie nu eindelijk begrijpen,’ zei een zekere mevrouw N. uit O. Of ‘Mijn talenkennis doet mijn vrienden naar adem happen,’ beweerde meneer D. V. uit L. Aan de binnenkant stonden de foto’s die je krijgt als je ‘vrolijke mensen’ op Google invoert. Met een zucht die uit het diepste van mijn ingewanden leek te komen, vormde ik het bijbehorende telefoonnummer. Ik had hier zo geen zin in, een gevoel dat moeiteloos werd gereciprocëerd door de telefoniste aan de andere kant van de lijn. Ook zij had er geen zin in. Na een gesprek dat me oprecht deed hopen dat de vrouw geen bijbaantje bij de Zelfmoordlijn had, aangezien dit tot een ongekende stijging van het aantal zelfdodingen zou leiden, kon ik me student noemen aan het Adler-instituut voor Moderne Talen.

De volgende cursus ‘Russisch voor beginners’ begon pas over een maand. In de tussentijd probeerde ik me nuttig te maken op het werk. Zo stelde ik een beurtrol op voor de vaat in de gemeenschappelijke keuken en schreef een visietekst over telefoon-etiquette. Deze pogingen leidden al snel tot het invoeren van plastic bestek en een verbod om nog telefoons te beantwoorden. Missie geslaagd.

In die tijd woonde ik op een studio boven een Italiaans restaurant, een plek vol kaarslicht en Eros Ramazzotti waar ik

ook bijna dagelijks mijn avondmaal nuttigde – huisgemaakte felgele pasta's met zware, romige sauzen. De eigenaar heette Juliano. Hij had een getaande huid en een monumentale snor. Hij was opvallend mager voor een kok. Ik had hem nog nooit zien eten. 'Ik haat pasta,' had hij me ooit eens toevertrouwd. 'Ik ben trouwens allergisch voor gluten.'

Elke avond strompelde ik de steile trap op naar mijn kamer, waar ik in het blauwe schijnsel van mijn tv in slaap viel. Ik woog tien kilo meer dan nu. Ik besepte niet hoe simpel mijn leven was.

* * *

De eerste les viel op een donderdagavond in februari. Het was nog volop winter. Vlokken sneeuw, kleverig als nougat, zeilden in rechte banen naar beneden. Het Adler-instituut was gevestigd in een onopvallend rijhuis met grijze gevel aan de Tiensevest. In de inkomhal stonden een tiental mensen met gedempte stem te praten. Ze droegen dikke winterjassen en met bont afgezette kappen die het onmogelijk maakten ook maar iets van hun gezicht te zien.

Het geritsel van polyester vulde de hele ruimte.

Iedereen leek bij iemand anders te horen. Ik probeerde nonchalant tegen een muur te leunen, de indruk te geven dat mijn isolement zelf gekozen was, wat mislukte.

Een koppel in bij elkaar passende parka's kwam mijn kant op geschuifeld. Normaal haatte ik de oppervlakkige uitwisseling van naam, hobby's en andere persoonlijke gegevens die bij dit soort gelegenheden paste, maar die avond was ik maar al te blij dat iemand zich om mij bekommerde. De vrouw van het parkakoppel sprak me aan.

'Ben jij ook zo'n Slavische ziel?'

Ik knikte.

'Lore,' zei ze en legde haar hand in die van mij. Haar ogen puilden lichtjes uit. Het gaf haar blik iets intens, alsof alles wat ze zag haar verbaasde.

'Maarten,' antwoordde ik.

Ze beloonde me met een brede glimlach die haar gezicht kuiltjes gaf. Ik voelde me onmiddellijk op mijn gemak. Lore kon iedereen op zijn gemak stellen. Dat was misschien wel haar grootste talent.

Ze was rond de veertig, een stuk ouder dan ik toen was. Vanonder een knalrode muts met pompon stroomden lange bruine haren over haar schouders.

Naast Lore stond Diederik, haar man. Iedereen die Lore en Diederik samen zag, stelde zich onmiddellijk, al tijdens de wederzijdse begroeting, dezelfde vraag. Hoe was iemand als Diederik aan zo'n juweel van een vrouw geraakt?

Achteraf zou ik mijn mening over Diederik bijstellen, maar die eerste avond was mijn oordeel onverbiddelijk. Hij zag eruit als een verslagen bokser, met een brede, kale kop die hij lusteloos tussen zijn schouders liet hangen. Hij werkte vermoedelijk in de verzekeringssector. Of in de expeditiesector,

dacht ik er zuurtjes bij. Zijn vingers voelden als een bosje dode asperges.

‘Klaar voor een nieuw alfabet?’ vroeg hij. Diederiks stem klonk zwaar en melodieus, iets wat niet bij zijn fysieke verschijning paste. Ik keek verrast op. Hij glimlachte. *Had je niet verwacht hé?* leek zijn gezichtsuitdrukking te zeggen.

Op dat ogenblik ging de deur van de docentenkamer open. Een breedgeschouderde man met een woeste baard kwam naar buiten. Hij zag er zo Russisch uit als een bord borsjt of een matroesjka, vond ik, maar mijn inschatting bleek verkeerd te zijn. ‘Studenten Italiaans, gelieve me te volgen,’ zei de man met een zangerige stem. Het merendeel van de aanwezigen pakte hun rugzakken, sjaals en jassen bijeen en vertrokken, als een grote wolk lawaai, samen met de man naar hun klaslokaal.

Daarna kwam de lesgeefster Spaans voor gevorderden haar leerlingen ophalen. Ook zij nam een groot deel van de aanwezigen met zich mee, zodat de inkomhal zo goed als leeg achter bleef. Behalve Lore, Diederik en ik waren er nog twee jongens met bakkebaarden en houthakkershemden.

‘Is dat alles?’ De man die door de voordeur naar binnen stapte, de sneeuw met grote handen van zich afkloppend, zag eruit als een Britse aristocraat. Rond de vijftig, extreem mager, met nagels en tanden geel van het roken. De man droeg een blauw, linnen maatpak – te dun voor de tijd van het jaar – en hield zijn neus net iets hoger dan strikt noodzakelijk. Hij bekeek ons met slecht verborgen teleurstelling. ‘Nu ja, we zullen het er maar mee doen,’ mompelde hij –

meer tot zichzelf dan tot ons. Met een ongeduldige veeg van zijn rechterhand gaf hij aan dat we hem moesten volgen. Als een groepje makke schapen, netjes op een rij, wandelden we onze lesgever achterna. We gingen een krakende trap af naar de vochtige kelderverdieping van het Adler-instituut. ‘Russisch voor beginners’ was duidelijk geen goudmijn.

Onze docent opende een deur waarboven iemand een bordje ‘Tolstoj-aula’ gehangen had. Die ronkende titel kon niets meer dan een wrange grap zijn, want ons lokaal had meer weg van een berghok. In een hoek van de kamer stond een met Russische tekens volgekrabbelde flipchart, de enige aanwijzing dat hier lesgegeven werd. De rest van het lokaal werd ingenomen door drie wankelende tafels en een collectie stoelen waarvan geen twee dezelfde waren. Nu en dan klonk het gebonk van een verwarmingsketel die op volle toeren draaide. Als iemand me toen gezegd had dat deze ruimte zo’n cruciale rol in mijn leven zou spelen, had ik hem uitgelachen.

‘Ga zitten.’ Onze docent stond voor het bord, zijn handen achter zijn rug, als een generaal die zijn troepen inspecteert. Ik ging aan dezelfde tafel zitten als Lore en Diederik. Het hout was afgebladerd. Iemand had stukken gescheurde bier-viltjes onder een van de poten gestoken om alles stabiel te houden.

‘Ik ben Pavel.’ De stem van onze lesgever klonk zacht als zijden sjaaltjes. Hij sprak een vrij accentloos Nederlands, alleen zijn l-klanken klonken zwaarder, alsof hij ze diep in zijn keel vormde. Pavels lippen waren opvallend rood en vol, wat hem een zinnelijke uitstraling gaf.

Diederik haalde een cursusblok uit zijn rugzak en legde die voor zich op tafel. Toen pas beseftte ik dat ik – in de beste studententraditie – niets bij had om te noteren. Diederik zag mijn probleem en gaf me een van zijn bladen. Ook de anderen kregen papier.

‘Verdomme.’ Diederik zoog op zijn wijsvinger. Hij had zich aan het papier gesneden.

Pavel bekeek de hele scène met stijgende verbazing, alsof hij nog nooit eerder leerlingen had gehad die notities namen. Toen haalde ik mijn Langenscheidt Russisch-Engels woordenboek boven. Pavel leek nu helemaal uit zijn lood geslagen.

‘Wat is dat?’ vroeg hij. Hij stond op en pakte het woordenboek. ‘Een woordenboek,’ stotterde ik, verrast dat ik zoiets simpels moest uitleggen.

‘Dat weet ik wel,’ beet Pavel me toe. ‘Maar *waarom* heb je het mee?’

‘Om dingen op te zoeken,’ zei ik. Het gesprek scheen steeds absurder te worden. De andere cursisten schoven ongemakkelijk op hun stoelen. Pavel leek het niet op te merken.

‘Waarom zou je zoiets doen?’ zei hij. ‘Ik ben hier toch?’

‘Dat is waar,’ gaf ik toe. Hij was inderdaad aanwezig, zij het iets te nadrukkelijk en te nabij.

‘Stop het maar gauw weg.’ Ik deed wat hij vroeg, want ik had geen zin om al tijdens de eerste les buitengewoond te worden. Een diepe aversie voor woordenboeken zou een van Pavels vele vreemde trekjes blijken te zijn.